

27-29 NİSAN 2017

ULEAD 2017 ANNUAL CONGRESS

INCLUSIVE EDUCATION: ENSURING QUALITY EDUCATION TO ALL LEARNERS

Kapsayıcı Eğitim: Tüm Öğrenciler İçin Kaliteli Eğitim

Editör

Prof. Dr. Dinçay KÖKSAL

Yayın Kurulu

Prof. Dr. Mehmet KÜÇÜK

Doç. Dr. Aysun YAVUZ

Doç. Dr. Gonca EKŞİ

Yrd. Doç. Dr. Fatih KANA

	<p>İNCELENMESİ</p> <p><u>İLHAN TURAN</u>, SELAMİ YANGIN, ŞULE BİLGİN</p> <ul style="list-style-type: none"> • 12274 - Sosyal Ağların Öğrenme Ortamında Kullanımı ve Öğretmen Görüşleri <p><u>ENGİN EVNİ</u>, HÜSEYİN ŞİMŞEK</p>
<p>📅 28 Nisan 2017, Cuma</p> <p>🕒 08:30 - 09:30</p>	<p>28 - 1. OTURUM 6. SALON</p> <p><i>Oturum Başkanı : YRD. DOÇ.DR. RASİT CELİK - Yer : EĞİTİM FAKÜLTESİ ŞEHİTLER YERLEŞKESİ (İLAHİYAT FAKÜLTESİ YANI)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • 10135 - İstihdam ve Kariyer Günleri Etkinliklerinin Bireysel Kariyer Planlamada Rolü: Turizm Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma <p><u>BUKET BULUK</u>, BEKİR EŞİTTİ</p> <ul style="list-style-type: none"> • 11810 - Demokratik ve Kapsayıcı Eğitimin Önündeki Engelleri Aşmada İlk Adım: Öğretmen Eğitimi <p><u>OYA TANERİ</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • 12039 - COĞRAFYA ÖĞRETMENLİĞİ ÖĞRENCİLERİNİN ÜNİVERSİTEDE ALDIKLARI EĞİTİME BAKIŞLARI ve HİZMET İÇİ EĞİTİMDEN BEKLENTİLERİ <p><u>ŞEVKİ BABACAN</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • 12053 - COĞRAFYA ÖĞRETMENLERİNİN HİZMET İÇİ EĞİTİM FAALİYETLERİNE YÖNELİK BEKLENTİ ve ÖNERİLERİ: NİTEL BİR ÇALIŞMA ÖRNEĞİ <p><u>ŞEVKİ BABACAN</u>, RAMAZAN ÖZEY</p>
<p>📅 28 Nisan</p>	<p>28 - 1. OTURUM 7. SALON</p>

- **11816 - Öğrencilerin, Algoritma Yazma ve Öğrenimi Konusundaki Görüş ve Düşünceleri**
AHMET AKKAYA, GÜLCAN ÖZTÜRK
- **12320 - YÜKSEKÖĞRETİM YÖNETİCİ GÖRÜŞLERİNE GÖRE YÜKSEKÖĞRETİM SİSTEMİNDE SORUNLAR VE REFORM ÖNERİLERİ**
ADEM YAMAN, SERVET ÖZDEMİR

28 Nisan
2017, Cuma

13:00 -
14:00

28 - 4. OTURUM 12. SALON

*Oturum Başkanı : YRD. DOÇ. DR. BERFU KIZILARSLAN
TUNÇER - Yer : EĞİTİM FAKÜLTESİ ŞEHİTLER YERLEŞKESİ
(İLAHİYAT FAKÜLTESİ YANI)*

- **11836 - Geleneksel Ölçme ve Değerlendirmeden Alternatif Ölçme ve Değerlendirmeye Geçiş Metaforlarla Anlamak**
OYA TANERİ
- **11947 - Sınavlı ve Sınavsız Geçiş ile Meslek Yüksekokullarına Yerleşen Öğrencilerin Başarı Durumlarının İncelenmesi**

27-29 NİSAN 2017

ULEAD 2017 ANNUAL CONGRESS

Geleneksel Ölçme ve Değerlendirmeden Alternatif Ölçme ve Değerlendirmeye Geçiş Metaforlarla Anlamak

Doç. Dr. Pervin Oya Taneri

Çankırı Karatekin Üniversitesi

Değerlendirmenin eğitimle bütünleşmiş olduğunu herkes kabul etmesine rağmen bunun nasıl gerçekleştirileceği konusundaki tartışmalar sürmektedir. Eğitim programlarının herhangi bir bileşeninde gerçekleştirilen değişim programının tüm öğeleri gibi ölçme ve değerlendirmeyi de değiştirmektedir. Yenilenen eğitim programlarında ilerlemeci felsefe ve yapılandırmacı yaklaşımın benimsenmesiyle birlikte geleneksel ölçme ve değerlendirme yöntemlerinin yanı sıra alternatif/otantik ölçme ve değerlendirme yöntemleri de kullanılmaya başlanmıştır.

Geleneksel ölçme ve değerlendirmede, çoktan seçmeli testler, açık uçlu sorular, boşlukları doldurma, doğru-yanlış, eşleştirme gibi yöntemler eğitimde yaygın olarak kullanılmaktadır. Öğrencilerin sınavı tamamlamaları için bir cevap seçmeleri veya hatırlama bilgisini kullanmaları gerekmektedir. Bu sınavlar yerel düzeyde, ülke genelinde veya uluslararası düzeyde uygulanabilir ve standartlaştırılabilir. Geleneksel bir değerlendirme yaparken, bir öğrencinin hangi davranışları göstereceği, testi geliştiren kişi / kişiler tarafından dikkatli bir şekilde yapılandırılmıştır. Öğrencinin dikkati, sınav üzerine odaklanmış ve sınav sorularıyla sınırlandırılmıştır. Öğrencilerin gerçek yaşamla ilgili bir durumda anlamlı davranışlar sergileyip sergilemediği, diğer bir deyişle kazanımları edinip edinmediğinin göstergeleri dolaylı yollardan orta konmaktadır.

Bunun aksine, alternatif değerlendirmeler, yeterliliğin/ başarının kanıtı olarak neyin sunulacağıının belirlenmesinde öğrencinin seçim yapmasına olanak sağlar. Alternatif değerlendirmeler, bilginin gerçek yaşamda anlamlı bir şekilde uygulanmasına ve inşasına yönelik doğrudan kanıtlar sunar. Kısacası, alternatif ölçme ve değerlendirmede öğrencilerin gerçek dünyada anlamlı görevler üstlenmeleri, bir ürün oluşturmaları veya performans sergilemeleri beklenmektedir.

Yenilenen eğitim programlarının değerlendirilmesini konu alan pek çok çalışmada yenilenen programların uygulanması sırasında en çok ölçme ve değerlendirme konusunda sıkıntılar yaşandığı tespit edilmiştir. Pek çok çalışmada Milli Eğitim Bakanlığı'nın hizmet içi eğitimler (HİE) yoluyla bu sorunu çözmesi önerisinde bulunulmuştur. Bu bağlamda, bu çalışmada, 2016-2017 Eğitim-Öğretim yılı şubat ayında Yalova HİE Enstitüsü'nde düzenlenen 30 saatlik ölçme ve değerlendirme seminerinin öğretmenlerin alternatif ölçme ve değerlendirme konusundaki anlayışları üzerindeki etkisi ortaya konulmaya çalışılmıştır. Araştırmaya yön veren iki soru şunlardır: (1) Alternatif ölçme ve değerlendirme konusunda öğretmenlerin kavramsal metaforları nelerdir? ve (2) Öğretmenler, özellikle sınıfta uç sınırlarında başarı gösteren öğrencilerin başarılarının daha geçerli ve güvenilir biçimde değerlendirilmesini sağlayacak alternatif değerlendirme araçları geliştirebilir mi? Bu sorulara cevap verebilmek için öğretmenlerin alternatif ölçme ve değerlendirmeyi nasıl anlamlandırdıklarını ve bu konuya ilişkin deneyimlerini tanımlayan tematik ilişkileri vurgulamak amacıyla metaforlardan yararlanılmıştır.

Bilişsel dilbilimcilere göre metaforlar yalnızca dilin bir parçası değildir; aynı zamanda bireylerin düşünme, akıl yürütme ve hayal etme biçimlerinin de temelini yansıtır. Araştırmacılar, metaforik dil aracılığıyla hem yeni kavramsal ve estetik olasılıkları fark ederler hem de yaygın deneyim türlerini ortaya çıkarırlar (Gibbs, 2006).

Bu çalışmada öğretmenlerden, kavramsal metaforlar yoluyla alternatif ölçme ve değerlendirme konusuna derinlemesine bakmaları istenmiştir. Nitel araştırma desenlerinden fenomenolojik desenin kullanıldığı bu çalışmaya, gönüllülük esasına dayalı olarak, 42 öğretmen katılmıştır (11 Kadın 31 Erkek). Katılımcıların yaşları 26 – 54 aralığındadır. İçerik analizi sonucunda tespit edilen 38 metafordan çıkarılan 7 tema eleştirel metafor analizi yoluyla çözümlenmiştir. Elde edilen tüm metaforlar not edilerek sıra numarası verilmiştir.

Bu temalar sırasıyla; gerçek yaşam, süreç, öğrenci merkezlilik, çeşitlilik, kapsayıcılık, alışılmışın dışında olma ve esnekliktir.

Çalışmanın bulguları katılımcıların alternatif ölçme ve değerlendirme ile ilgili temel kavramlarla ilgili hatalı bir anlayışlarının olmadığını göstermektedir. Öğretmenler alternatif ölçme ve değerlendirme yöntemlerinin, öğrencilere kendi öğrenmeleri ile ilgili kanıtları seçme ve üst düzey öğrenme fırsatı sağladığını düşünmektedir. Ayrıca, alternatif ölçme ve değerlendirmenin gerçek yaşam gibi olduğunu, öğrencilerin bilgi ve becerilerini anlamlı bir şekilde kullanmalarına ilişkin daha doğrudan kanıtlar sağladığını belirtmişlerdir. Bulgulara göre öğretmenler alternatif ölçme ve değerlendirmenin bütün öğrencileri kapsama ve herkesi aydınlatma konularında önemli bir adım olarak gördükleri anlaşılmaktadır. Son olarak, öğretmenlerin alternatif ölçme değerlendirme yöntemlerine aşina olmamalarına rağmen yeni yöntemleri kullanma ve alternatif ölçme değerlendirme araçları geliştirme konusunda istekli, kararlı ve yüzeysel de olsa bilgi sahibi oldukları gözlenmiştir.

Sonuç olarak alternatif ölçme ve değerlendirme konusunda verilen hizmet içi eğitim seminerinin öğretmenlerin alternatif ölçme ve değerlendirme konusunda doğru bir anlayış kazanmalarında olumlu etkileri olduğu görülmüştür.

Anahtar kelimeler: Kavramsal metaforlar, eleştirel metafor analizi, alternatif ölçme ve değerlendirme, hizmet içi eğitimin etkililiği

27-29 NİSAN 2017

ULEAD 2017 ANNUAL CONGRESS

Demokratik ve Kapsayıcı Eğitimin Önündeki Engelleri Aşmada İlk Adım: Öğretmen Eğitimi

Doç. Dr. Pervin Oya Taneri

Çankırı Karatekin Üniversitesi

Günümüzde insanların ülkeler arası hareketliliği her geçen gün artmaktadır. Dünyanın birçok ülkesinde bireyler savaşlar, ekonomik krizler, doğal afetler, eğitimleri sırasında karşılaştıkları sorunlar ve benzeri nedenlerle yaşadıkları coğrafyadan ayrılmak ve başka bir ülkede yeni bir yaşam kurgulamak zorunda kalmaktadır. Bu nedenle pek çok birey hem sosyal ve kültürel yaşamlarında hem de eğitim alanında çeşitli sorunlarla karşılaşmaktadırlar. Bazı okullarda öğrenciler etnik kökenleri, kültürel farklılıkları ve anadilleri nedeniyle ayrımcılığa ve dışlanmaya maruz kalmaktadır. Farklı kültürlerle yönelik önyargıların ortadan kaldırılması, farklılıkların ve çeşitliliğin aslında toplumları zenginleştirdiğinin anlaşılması, okullarda ve toplumda çoğulcu bakış açısının yerleştirilmesi için demokratik ilkelerin içselleştirilerek bir yaşam biçimi haline alması elzemdir. Son yıllarda, özellikle savaşlar nedeniyle, dünyanın pek çok ülkesinde ve Türkiye’de sayıları gittikçe artan mültecilerin eğitim kurumlarındaki yaşadıkları sorunlar öncelikli tartışma konularından biri haline almaya başlamıştır. Bu bakımdan, demokratik eğitimin kurgulanması, ayrımcılığın ortadan kaldırılması, dışlanan grupların yaşadıkları ayrımcılıkla mücadele edilmesi, öğretmen-öğrenci-veli ve okul yöneticileri arasında etkili bir iletişim dilinin oluşturulması ve öğretmenlerde çoğulcu bakış açılarının geliştirilmesi için öğretmenlerin hizmet öncesi eğitimleri sırasında kapsayıcı eğitim konusuna ne kadar yer verildiğinin ortaya çıkarılması önemlidir.

Eleştirel eylem araştırması olarak tasarlanan bu çalışmada araştırmayı yapan kişi aynı zamanda dersin uygulayıcısıdır. Araştırmanın başlangıç noktası pedagojik formasyon eğitimi alan öğretmen adaylarının kapsayıcı eğitim ve sınıflarda kapsayıcı eğitim ortamının nasıl sağlanabileceği konularındaki farkındalık ve bilgi düzeylerinin düşük olduğunun fark edilmesidir. İrdelenecek sorunun belirlenmesinin ardından açık uçlu iki sorudan oluşan bir tarama anketi,

araştırmacının sınıf içi gözlem notları, aday öğretmenlerin ödevleri ve sınıf içi etkinliklerde ortaya çıkardıkları yazı, resim, tablo gibi ürünler ve aday öğretmenlerin günlükleri yoluyla çalışmanın verileri toplanmıştır.

Bulgulara göre aday öğretmenlerin çoğu kapsayıcı eğitim kavramını daha önce hiç duymadıklarını belirtmişlerdir. Bu bulgudan hareketle araştırmacı ğretmen adaylarının kapsayıcı eğitim konusundaki eksikliklerinin ortadan kaldırılması için ne tür etkinlikler yapabileceğini planlamıştır. Farklı kültürlerden gelen öğrencilerin var olan donanımlarını, becerilerini, eğilimlerini ortaya ıkarabilmeye ilişkin ğretmen adaylarına yol gösterilmeye çalışılmıştır. Bu amaçla derslerde etkili iletişim, çoğulcu bakış açıları, hoşgörü, kültürlere duyarlılık konularında yaratıcı drama etkinliklerine yer verilerek aday ğretmenlerdeki değişiklikler izlenmiştir. Aday ğretmenlerdeki değişiklikler analiz edilerek uygulamadan ortaya çıkan sorunlar, bu sorunların nedenleri, sorunu ortadan kaldırmak için kullanılan etkinliklerin (zmn) etkililiği incelenmiştir. Bu süreç araştırmacının kendi uygulamalarına eleştirel bir gözle bakmasına olanak sağlamıştır.

Sonuçlar yaratıcı drama etkinliklerinin ğretmen adaylarının kapsayıcı eğitim ve sınıflarda kapsayıcı eğitim ortamının nasıl sağlanabileceği konularındaki farkındalık ve bilgi dzeyelerinin artmasında etkili olduğunu göstermektedir. Kapsayıcı eğitim anlayışını ortaya çıkarmak için bakış açılarının oėulcuľařmasına, ğretmen eğitim programlarında öğrenciyi tanıma teknikleri ve güçlü bir iletişimin sağlanma konularına gereksinim vardır. Kapsayıcı eğitim hedefleniyorsa yalnızca öğretmenlerin değil, ğretim üyelerini de kapsayacak şekilde tüm eğitim bileşenlerinin farkındalıklarının arttırılması gereklidir.

Bu çalışmanın sonuçlarının toplumdaki baskın grupların dışında kalan ve bazı özellikleri nedeniyle değersizleştirilen ya da dışlanan birey ya da grupların yaşadıkları ayrımcılıklarla mücadele edilebilecek bireyler yetiştirecek eğitim programlarının nasıl olması gerektiği konusunda araştırmacılara ve eğitim politikacılarına bir bakış açısı sunacağı umulmaktadır.

Anahtar kelimeler: Demokratik eğitim, kapsayıcı eğitim, ayrımcılık, ğretmen eğitimi, eleştirel eylem araştırması.